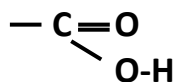

KYSLÍKATÉ DERIVÁTY

II. KARBOXYLOVÉ KYSELINY

R-COOH

Jsou to deriváty uhlovodíků, ve kterých je vázaná karboxylová skupina

zkráceně -COOH

Zástupci karboxylových kyselin

1. kyselina mravenčí HCOOH

vzhled a vlastnosti: štiplavě páchnoucí kapalina, je žíravá

užití: desinfekční a konzervační prostředek

Výskyt: součást mravenčího jedu a v kopřivách

2. kyselina octová CH₃COOH

vzhled a vlastnosti: bezbarvá, štiplavě páchnoucí kapalina, žíravá

užití: konzervace potravin, výroba barviv, plastů, koželužský průmysl, výborný čisticí prostředek, ocet (4-8%)

3. vyšší mastné kyseliny

a) kyselina palmitová *vzorce si dopište z učebnice na str. 52 a podívejte se zde i na jejich vzorce v př. 108*

b) kyselina stearová

c) kyselina olejová

- vyskytují se vázané v tucích

4. aminokyseliny

- jsou to karboxylové kyseliny, které obsahují i aminoskupinu -NH₂

- jsou to základní stavební jednotky všech živých organismů

Př. Nukleové kyseliny RNA, DNA

Vlastnosti karboxylových kyselin

1. Důkaz (pomocí zbarvení indikátorů)

univerzální indikátor - žlutá/oranž/červená

fenolftalein – zůstává bezbarvé

lakmus – červená

2. Chemické reakce

a) neutralizace (reakce s hydroxidy)

vzniká voda a příslušná sůl

Př. k. mravenčí ... mravenčan, k. octová ... octan; palmitan, stearan, olejan

b) reakce s neušlechtilým kovem

vzniká vodík H_2 a příslušná sůl

c) reakce s alkoholem (tzv. esterifikace)

vzniká voda a příslušný ester